

Ässät esittelyssä: Jatko-opintojen ohjauksen avulla nopeampaa siirtymää ja oman alan löytämistä

11.9.2023

Lukiosta väylä korkeakouluun -hankkeen tavoitteena oli lisätä toisen asteen koulutuksen ja korkea-asteen välistä yhteistyötä, nopeuttaa ja joustavoittaa korkeakouluopintoihin siirtymistä sekä lisätä pitovoimaa, jotta eteläpohjalaiset nuoret pysyvät alueella ja/tai jäävät toisen asteen opintojen jälkeen opiskelemaan ja töihin alueelle.Hankkeen toimenpiteillä pyrittiin siihen, että alueen koulutusmahdollisuudet tiedostetaan ja ne koetaan vetovoimaisiksi, mikä osaltaan edistää osaavan työvoiman pysyvyyttä alueella.

Hankkeen keskeisenä tavoitteena oli kehittää jatko-opintojen ohjausmalli erityisesti lukion suorittaneille nuorille, jotka suunnittelevat korkeakouluopintoja, mutta eivät ole saaneet opiskelupaikkaa korkeakouluun ensimmäisessä mahdollisessa yhteishaussa tai joiden opiskelupolku on vielä selkiytymätön. Jatko-opintojen ohjausmallin tavoitteena oli opiskelupaikkaa vaille jääneiden ylioppilaiden ohjauksen tehostaminen ja korkeakouluopintoihin siirtymisen nopeutuminen.

Ohjausmallin työstämiseen ryhdyttiin laatimalla opiskelijoille kysely jälkiohjauksesta, joka laadittiin yhteistyössä hanketoimijoiden tapaamisissa. Kyselyn avulla kartoitettiin millaista ohjausta ja miten he lukion jälkeen haluaisivat sitä saada. Kyselyn (n=148) keskeisimpinä tuloksina oli, että nuoret haluaisivat saada jälkiohjausta joko yksilöohjauksena omalta opinto-ohjaajalta tai sähköpostilla. Eniten nuoria mietityttivät opiskelun aloittamiseen liittyvät asiat, ammatinvalinta ja työllistymiseen liittyvät asiat.

Kohderyhmän tavoittamiseksi eri lukioissa ja SeAMKilla kokeiltiin erilaisia toimintatapoja. SeAMKin toimesta kohderyhmää tavoiteltiin lähettämällä mm. jälkiohjauskyselyyn vastanneille uutiskirje korkeakouluun hakeutumisen erilaisista vaihtoehdoista lukion jälkeen, esim avoimen polkuopinnot ja syksyn yhteishaku. SeAMKilla järjestettiin lukuvuoden aikana useita mahdollisuuksia tutustua korkeakouluun sekä

korkeakouluopintoihin, esim. avoimet ovet tapahtuma, joka oli kaikille korkeakouluopinnoista kiinnostuneille avoin tilaisuus, sekä yhteishakuaikana järjestetty Hakijan ilta, joka toteutettiin sekä kampuksella, että verkossa. Lukiot järjestivät korkeakouluhakuiltoja usealla paikkakunnalla. Hakuiltoja pidettiin myös yhteistyössä Ohjaamojen kanssa. Lisäksi lukiot jakoivat valmistuville hankkeessa suunnitellun STEPIT-tietopaketin sekä jälkiohjauksesta informoivia tietoiskuja omilla jakelukanavillaan (esim. Verkkosivut, some).

Jatko-opintojen ohjausmallin työstämisessä halusimme kuulla ensin opinto-ohjaajien tilanteesta maakunnassa ja näkemyksiä jo käytössä olevista ohjausmalleista sekä jälkiohjauksen tarpeesta. Opinto-ohjaajille suunnattu kysely jälkiohjaukseen liittyen toteutettiin keväällä 2023. Kyselyn tulosten perusteella jälkiohjauksessa käyneiden nuorten määrä oli vähäistä (1-5 henkilöä) ja yleisin viestintäkanava ohjaukselle oli WhatsApp. Jälkiohjauksessa käsiteltiin pääsääntöisesti jatko-opintoihin hakeutumista tai YO-kirjoituksiin liittyviä asioita. Suurimmaksi jälkiohjauksen toteuttamiseen liittyväksi haasteeksi nousi se, ettei kukaan kyselyyn vastanneista opinto-ohjaajista ollut saanut lisäresurssia jälkiohjauksen toteuttamiseen, joka koettiin esteeksi proaktiiviselle ohjaustoiminnalle.

Koska lisäresurssia ohjaukseen ei ole tarjottu, halusimme toteuttaa jatko-opintojen ohjausmallin, joka auttaa nuorta oman tulevaisuuden suunnittelussa myös itsenäisesti hyödynnettävien työkalujen avulla. Työkalujen työstämisessä työtä tehtiin useamman eri teeman ympärillä yhtä aikaa. Työkalujen pohjaksi kerättiin eri lukioiden ohjaustoimista kaaviokuva, josta jalostui edelleen SARKA-, SUUNTA- ja SILMU ja STEP-työkalut opinto-ohjaajien ja nuorten käyttöön. Työkalut toimivat opiskelijan itsenäisen työn apuvälineenä, mutta niitä voi hyödyntää myös lukioaikaisessa opinto-ohjauksessa tai sitten jälkiohjauksessa esimerkiksi siten, että opiskelija työstää itsetuntemuksen vahvistamiseen tarkoitettu Silmu-työkirjaa ensin itse ja käy sitten myöhemmin teemoista keskustelua opinto-ohjaajan kanssa jälkiohjauskeskustelussa. Halusimme luoda hankkeessa ohjausmallin, jonka työkalut hyödyttäisivät sekä opinto-ohjaajia että opiskelijoita itsenäisesti ja yhteisesti.

Ohjauksen työkalut: Ässät

Hankkeen aikana on kehitetty Jatko-opintojen ohjausmalli Ässät, joka palvelee sekä opintopolkua korkeakouluun etsivää nuorta että lukion ohjaustyön ammattilaisia. Ohjausmalli koostuu neljästä erilaisesta työkalusta: *SUUNTA, SILMU, SARKA* ja *STEPIT* ja ne löytyvät täältä ja ovat vapaasti hyödynnettävissä.

Työkalu 1: SUUNTA

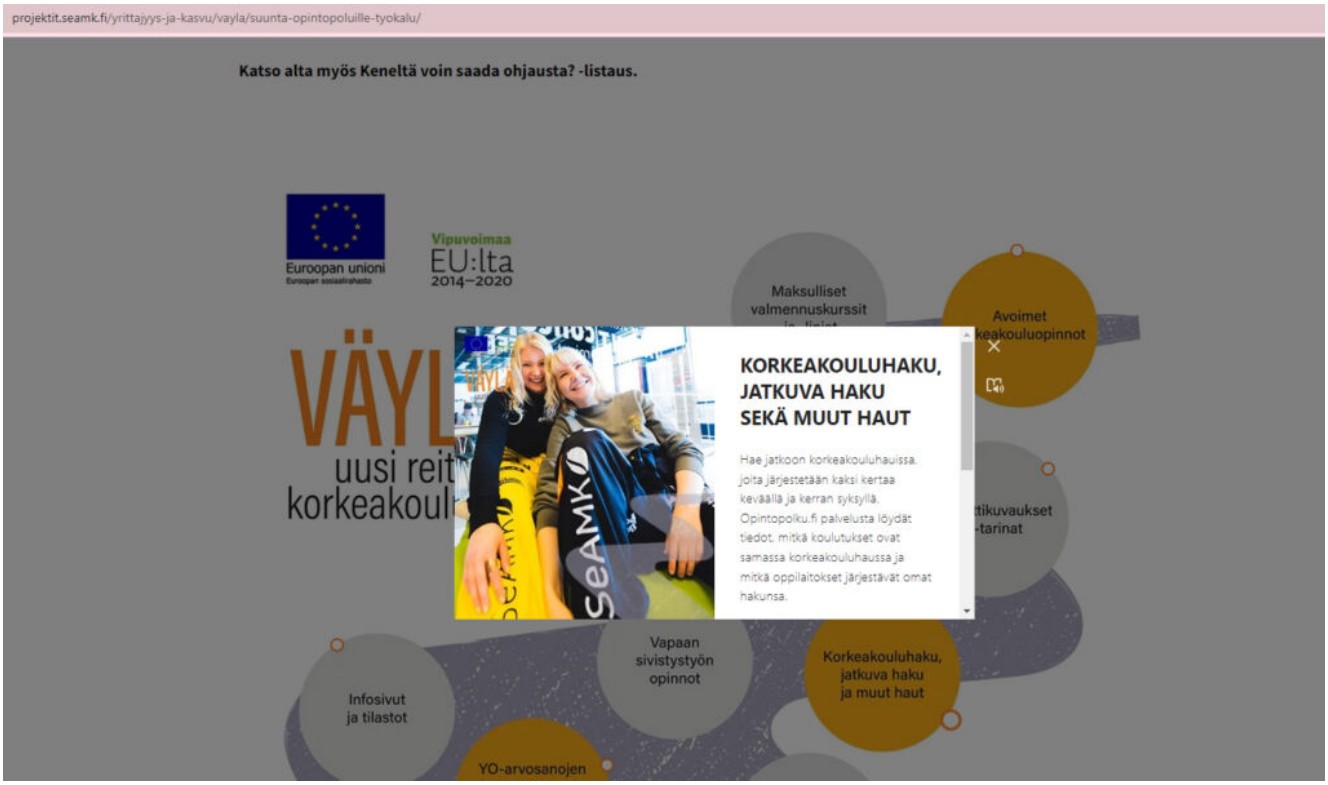
Työkalu *SUUNTA* soveltuu lukion käyneelle, jatko-opintoja suunnittelevalle nuorelle. Siitä hyötyvät myös ns. jälkiohjattavat. SUUNTA auttaa nuorta löytämään oman polun sekä oman tilanteeseensa parhaiten sopivan ohjaustahon lukio-opintojen jälkeen. Työkaluun on koottu yleistajuisesti erilaista infoa vaikkapa siitä, mistä löytää apua, jos mielii ulkomaille, armeijaan tai korkeakouluun opiskelemaan. SUUNTA-työkalulla sekä opiskelija että opinto-ohjaaja voivat hahmottaa, millaisia vaihtoehtoja lukion jälkeen on olemassa.

Euroopan unioni

Vipuvoimaa EU:lta 2014–2020

VÄYLÄ
uusi reitti korkeakouluun

Kuvion kustakin kohdasta avautuu käyttäjälle uusi sivu, jossa on infopaketti, jonka avulla voi hakeutua eteenpäin. Kuhunkin kohtaan on listattu opiskelijalle jo valmiiksi hakusanoja, joiden avulla hän voi edetä suunnitellessaan tulevaisuuttaan.

SARKA-työkaluun on koottu myös Etelä-Pohjanmaan alueen yleisimmät ohjaustoimijat, joihin lukio-opintonsa päättänyt nuori voi olla yhteydessä koulutusvalintoihin liittyen. Ohjaustoimijat valikoituivat opinto-ohjaajille teetetyn kyselyn perusteella niihin toimijoihin, joiden kanssa lukiot toteuttivat pääsääntöisesti ohjausyhteistyötä.

Työkalu 2: SILMU

Toinen työkalu *SILMU* on myös opiskelijalle suunnattu työkalu. Se on kohdennettu erityisesti sellaisille nuorille, jotka eivät vielä oikein tiedä, mille alalle hakeutuisivat. Työkalu tarjoaa mm. valmennusta ja ohjausta oman paikan etsimiseen ja itsetuntemukseen. Työkirjan avulla opiskelija voi itsenäisesti tai opon ohjauksessa tutkia kuutta eri osa-aluetta itsestään:

1. Persoonani
2. Motivaationi
3. Unelmani
4. Tulevaisuuden taitojani
5. Mahdollisia ammattipolkujani
6. Motivaatiota opiskelutarinoista

Tulevaisuustyökirja *SILMU*ssa opiskelija voi tarkastella ja tutkia valitsemaansa asiaa sekä kysymysten, että nettilinkkien avulla. Itselleen kirjoittamansa muistiinpanot hän voi kirjoittaa työkirjaan ja lähettää lopuksi itselleen.

Työkalu 3: SARKA*SARKA*-työkalu on suunniteltu opinto-ohjaajan käyttöön. Se sisältää lukion opinto- ja jatko-opinto-ohjaustyön kannalta keskeisimpiä toimenpiteitä. Sen avulla **voi visualisoida ja jäsennellä opiskelijan urasuunnitteluun liittyvää ohjaustyötä esimerkiksi esityksen, vuosikellon tai ohjaussuunnitelman muotoon.** *SARKA*-työkalun voi muokata mieleisekseen. Se taipuu helposti omaan käyttöön vaikkapa vanhempainiltaan tai koulun ohjaustyön suunnittelun pohjaksi. Työkalua voivat käyttää myös ryhmänohjaajat sekä muut koulun ohjaustyötä tekevät.

Työkalun voi ladata PDF-muotoisena ja muunneltavana excelinä Jatko-opintojen ohjausmallia esittelevältä sivustolta Jatko-opintojen ohjausmalli VÄYLÄ – SeAMK Projektit.

Työkalu 4: STEPIT

Työkalu *STEPIT* on tarkoitettu lukionsa päättävälle. Lukiolaisille suunnatun jälkiohjausta koskevana kyselyn tuloksissa tuli selkeästi ilmi, että siirtymävaiheessa lukiolaiset kokivat tarvitsevan hyvin käytännönläheisen muistilistan tärkeistä opintojen aloitukseen ja muuttoon liittyvistä asioista. Printattavaan julisteeseen on koottu ohjeita siihen, miten toimia, jos opiskelupaikka on varmistunut. Ohjeita annetaan myös heille, joiden suunnitelmat ovat vielä avoinna. STEPIT-printin voi jakaa ylioppilastodistuksen ohessa. Näin nuori saa ikään kuin vielä viimeisen kädenojennuksen opolta siitä, miten toimia jatkossa.

REITITIN opintopolkua etsivän tueksi

Hankkeen aikana kehitettiin SeAMKille digitaalinen, asiakaslähtöinen ohjaustyökalu REITITIN, joka palvelee sekä opintopolkua korkeakouluun etsivää nuorta että ohjaustyötä tekeviä henkilöitä eri organisaatioissa. Reititin palvelee erityisesti ylioppilaita, jotka ovat jääneet ilman opiskelupaikkaa. Työkalun kehittämistyössä on hyödynnetty lukiolaiskyselyn tuloksia sekä useammassa eri hankelukiossa toteutettuja kehittämistyöpajoja työkalun kehittämistyön eri vaiheissa. Opiskelijoilta saadun palautteen perusteella työkalu on saanut nykyisen muotonsa, jota on testattu myös ohjaustyön ammattilaisilla mm. Ohjaamossa ja lukioilla. Reititin löytyy SeAMKin sivuilta.

Tiina Hietala
projektipäällikkö
SeAMK

Essi Hauta

TKI-asiantuntija
SeAMK

Katja Kaataja
TKI-asiantuntija
SeAMK

Lukiosta väylä korkeakouluun -hankkeessa suunniteltiin ja pilotoitiin lukiolaisille uusi väylä korkeakouluun. Lisäksi hankkeeseen osallistuvat lukiot kehittävät opiskelijoiden ohjaustyön tueksi uuden jatko-opintojen ohjausmallin. Hanke on Euroopan unionin osarahoittama. Lue lisää hankkeen verkkosivuilta: Lukioväylä | SeAMK **Lue lisää Lukiosta väylä korkeakouluun -hankkeen teemoista verkkolehdessä aiemmin ilmestyneistä artikkeleista**:

Erilaiset reitit ammattikorkeakouluunMonet reitit johtavat SeAMKiin: Lukioväylästä insinööriopiskelijaksiApuja lukiosta lähteneiden jatko-ohjaukseenVisualisointi ja sanallinen muotoilu viimeistelevät hankkeen tuotokset käyttökuntoonUudet väylät korkeakouluunUudet lukioväylät syntyvät yhteistyöllä̈Monella lukiolaisella jatko-opintojen suunta vielä epäselväLukiosta väylä korkeakouluun -hanke: tuloksena uusia väyliä, uudenlaista ohjausta sekä tiiviimpää oppilaitosyhteistyötä pitovoiman lisäämiseksiVäyläopintojen sujuvuutta edistetään ohjauksellaErilaiset reitit ammattikorkeakouluunOsaaminen keskiöön – osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen välttää päällekkäistä opiskelua ja voi jopa nopeuttaa siirtymää lukiosta työelämään